

Nader onderzoek vleermuizen

KVL-terrein Oisterwijk

projectnummer 0406884.00
definitief revisie 00
6 december 2017

Nader onderzoek vleermuizen

KVL-terrein Oisterwijk

projectnummer 0406884.00

definitief revisie 00
6 december 2017

Auteurs

J. Buijks MSc.

Opdrachtgever

Gemeente Oisterwijk - Ruimtelijke en Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 10101
5060 GA Oisterwijk

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	goedkeuring	vrijgave
	definitief	drs. ing. M.L. Braad	

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Planvoornemen	2
2	Methodiek	3
2.1	Vleermuizen	3
2.2	Overzicht veldbezoeken	4
2.2.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	4
2.2.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	4
2.2.3	Winterverblijfplaatsen	4
2.2.4	Vliegroutes en foerageergebieden	4
2.3	Onderzoeksdata en omstandigheden	5
2.4	Definities leefgebied-functies voor vleermuizen	5
3	Resultaten	7
3.1	Waargenomen vleermuissoorten	7
3.2	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	7
3.3	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	7
3.4	Winterverblijfplaatsen	7
3.5	Vliegroutes en foerageergebieden	7
4	Effectbeoordeling	9
4.1	Toetsingskader	9
4.2	Toetsing resultaten onderzoek	9
5	Conclusie	11
5.1	Conclusie	11
5.2	Advies en vervolgstappen	11
6	Bronnen	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Oisterwijk is voornemens om op het KVL-terrein de vestiging van een supermarkt, Boerenbond, woningen, bedrijven en kantoren mogelijk te maken. Dit voornemen is echter in het huidige bestemmingsplan niet toegestaan.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. In dit kader is een Natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen ontwikkeling (Antea Group, 2017).

Uit deze Natuurtoets is naar voren gekomen dat de bebouwing binnen het plangebied mogelijk verblijfplaatsen biedt aan vleermuizen. Om te bepalen of dit daadwerkelijk het geval is nader onderzoek uitgevoerd. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

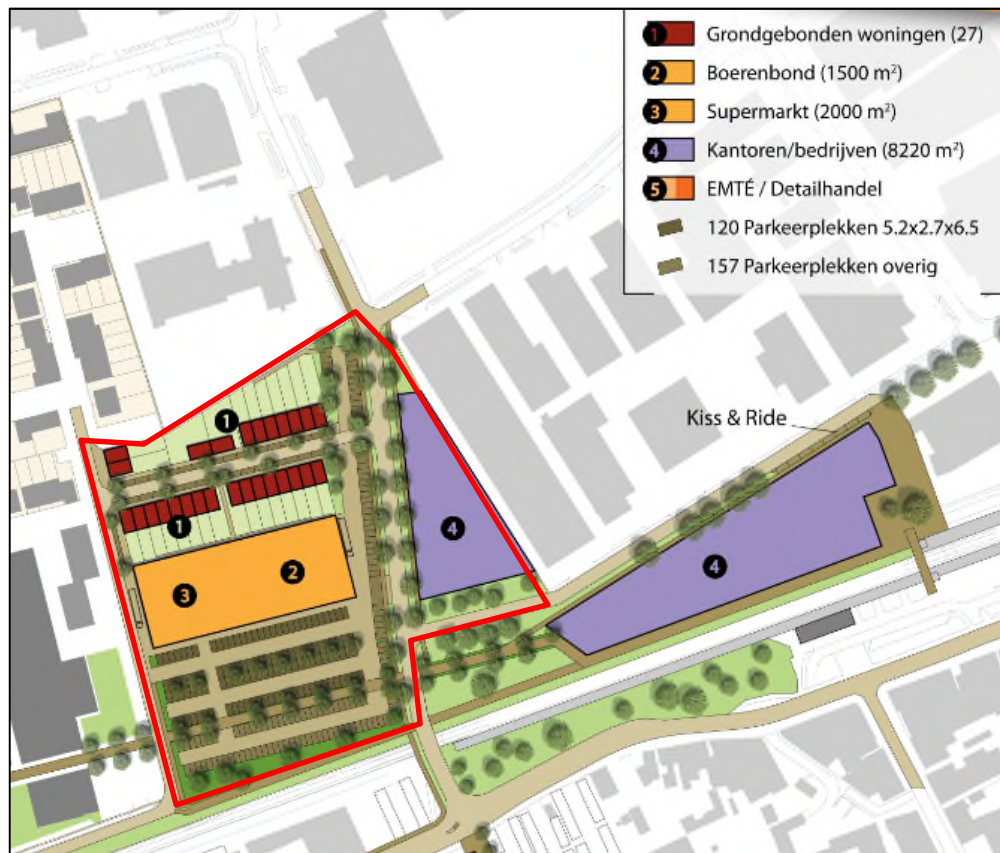

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Globespotter 2017.

1.2 Planvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens om het plangebied om te vormen naar een woon-werkgebied. In het gebied zullen daartoe (27) woningen worden gerealiseerd. Tevens wordt de bestaande Boerenbond verplaatst. In het toekomstige pand van de Boerenbond zal ook een supermarkt komen. Deze supermarkt wordt verplaatst van elders in Oisterwijk. Daarnaast zal aan de oostzijde van het plangebied kantoren/bedrijven gerealiseerd worden. In figuur 1.2 is de verbeelding van het voorkeurscenario weergegeven.

Ten behoeve van het voornemen wordt de bestaande bebouwing gesloopt. De aanwezige groenstructuren worden mogelijk allen verwijderd.

Figuur 1.2. Beoogde inrichting van het plangebied (voorkeurscenario).

2 Methodiek

Allereerst zal de werkwijze voor het vleermuizenonderzoek besproken worden ([paragraaf 2.1](#)). In [paragraaf 2.2](#) is een overzicht gegeven van het doel van de verschillende veldbezoeken. In [paragraaf 2.3](#) zijn de onderzoeksdata en de bijbehorende weersomstandigheden gegeven. [Paragraaf 2.4](#) geeft de definities van de leefgebied-functies van vleermuizen.

2.1 Vleermuizen

Het onderzochte plangebied bevindt zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens de in de onderstaande tabel genoemde vleermuissoorten in theorie waargenomen kunnen worden (zie tabel 3.1). In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen aangetroffen kunnen worden en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een rood kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft. Het onderzoek is afgestemd op deze soorten.

Tabel 3.1. Schematische weergave van het landschapsgebruik door vleermuizen. * A= algemeen, VA=vrij algemeen, Z=zeldzaam, ZZ=zeer zeldzaam.

Soort	Voeragegebied	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Licht jachtgebied	Licht vliegroute	Verblijfplaats in bomen	Verblijfplaats in gebouwen	Status*
Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X					A
Kleine dwergvleermuis	X	X	X	X	?					ZZ
Ruige dwergvleermuis	X	?	?	X	X					VA
Rosse vleermuis	X	X	X	X	X					VA
Laatvlieger	X	X	X	?	X					A
Twee kleurige vleermuis	X	X	X	X	X					Z
Gewone grootoorvleerm.	-	X	X	X	X					VA
Watervleermuis	-	X	X	-	-					A
Meervleermuis	-	X	X	-	-					Z
Franjestaart	-	X	X	-	-					Z
Baardvleermuis	X	X	X	-	-					Z

Het onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes

en foerageergebied. Per mogelijk aanwezige functie is onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2017.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Er wordt standaard gewerkt met de Petersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

De toegepaste methodiek wordt hier per functie nader toegelicht.

2.2 Overzicht veldbezoeken

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid (met tussenpozen) over het actieve seizoen van vleermuizen uit te voeren. Om deze reden is in 2017 verspreid onderzoek uitgevoerd in de periode van juni tot en met september. Hieronder worden de meest belangrijke functies in het leefgebied en de bijbehorende perioden uiteengezet.

2.2.1 Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In de periode 15 mei - 15 augustus 2017 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van zomerverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit vier rondes, waarvan er twee in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst zijn uitgevoerd, de andere twee inventarisaties in de avond vanaf zonsondergang.

2.2.2 Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen

In de periode 15 augustus - 1 oktober 2017 zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten.

2.2.3 Winterverblijfplaatsen

Ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijfplaatsen van vleermuizen is tijdens de inventarisaties in het paarseizoen aandacht besteed aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij potentiële winterverblijven.

2.2.4 Vliegroutes en foerageergebieden

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd.

2.3 Onderzoeksdata en omstandigheden

In tabel 3.2 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het vleermuisonderzoek.

Tabel 3.2. Overzicht inventarisaties. * voor de start van het veldwerk onweersbuien.

Datum	Tijd	Gemiddelde temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
09-6-2017	21.45-24.15	14°C	stil	droog	geen
16-6-2017	03.15-05.15	13°C	WNW-1	droog	80%
07-7-2017	03.30-05.15	17°C	ZO-1	droog *	70%
04-8-2017	21.30-24.00	15°C	stil	droog	60%
24-8-2017	21.30-23.30	14°C	stil	droog	50%
21-9-2017	21.30-23.30	12°C	stil	droog	30%

2.4 Definities leefgebied-functies voor vleermuizen

In het kader (Figuur 2.1) op de volgende pagina worden de definities gegeven van de belangrijke functies die een gebied kan hebben voor vleermuizen. De veldbezoeken zijn gericht op het al dan niet vaststellen van deze functies in het plangebied.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag/zwermlocatie

Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar meerdere typen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.

Het zwermgedrag is gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Een zwermlocatie is een locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert. Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen.

Vliegroutes

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschut).

Paarterritoria

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Figuur 2.1. Overzicht van belangrijke functies die vleermuizen in hun leefgebied hebben.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het vleermuisonderzoek uiteengezet. In [paragraaf 3.1](#) zijn de waargenomen vleermuissoorten weergegeven. In [paragraaf 3.2](#) is aangegeven of er zomer- en/of kraamverblijfplaatsen in het plangebied zijn geconstateerd. In [paragraaf 3.3](#), [paragraaf 3.4](#) en [paragraaf 3.5](#) is dit respectievelijk uiteengezet voor paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen en vliegroutes en foerageergebied.

3.1 Waargenomen vleermuissoorten

Binnen het plangebied zijn de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en de ruige dwergvleermuis waargenomen. Per onderzochte functie wordt het gebruik van het plangebied nader toegelicht. In bijlage 1 zijn de resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven.

3.2 Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen zomerverblijven aangetroffen. Tijdens alle vier de inventarisaties zijn drie tot vijf foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Met het avondbezoek in juli zijn naast gewone dwergvleermuizen ook twee foeragerende rosse vleermuizen waargenomen.

3.3 Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen

In het plangebied zijn geen paarverblijven aangetroffen. Ook zijn tijdens de inventarisaties geen zwermplaatsen aangetroffen. Tijdens de inventarisaties zijn drie tot zes foeragerende dwergvleermuizen waargenomen. Daarnaast is tijdens de inventarisatie in augustus één foeragerende rosse vleermuis waargenomen. Tevens zijn twee baltende gewone dwergvleermuizen waargenomen tijdens de inventarisatie in augustus (zie figuur 3.1).

3.4 Winterverblijfplaatsen

Tijdens de inventarisaties gedurende het paarseizoen zijn geen zwermactiviteiten van vleermuizen waargenomen die kunnen duiden op de mogelijke aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats.

3.5 Vliegroutes en foerageergebieden

Binnen het plangebied zijn geen typische vaste vliegroutes waargenomen. De groenstructuren in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied worden gebruikt als foerageergebied door enkele individuen van de gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis (zie figuur 3.2). Er is geen sprake van een intensief gebruikt foerageergebied.

Figuur 4.1. Waargenomen baltsende individuen van de gewone dwergvleermuis (geel). Bron ondergrond: Globespotter 2017.

Figuur 4.2. Waargenomen foeragerende vleermuizen. Geel: gewone dwergvleermuis. Rood: rosse vleermuis. Bron ondergrond: Globespotter 2017.

4 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in Hoofdstuk 3 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt aangegeven of er een noodzaak is om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen. Het toetsingskader is in [paragraaf 4.1](#) uiteengezet en de toetsing aan de resultaten van Hoofdstuk 3 vindt in [paragraaf 4.2](#) plaats.

4.1 Toetsingskader

De in het plangebied waargenomen soorten staan vermeld op bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Soorten die aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn worden in de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermd in artikel 3.5. Voor soorten behorende bij artikel 3.5 van de Wnb zijn een aantal verbodsbepalingen opgesteld. Ruimtelijke ingrepen en activiteiten mogen in principe geen effecten veroorzaken die deze verbodsbepalingen overtreden. Wanneer er sprake is van een overtreding, dient bij het bevoegd gezag een ontheffing voor het voornemen aangevraagd te worden. Onder bepaalde voorwaarden kan deze worden verleend.

De verbodsbepalingen vermeld in artikel 3.5 staan hieronder uiteengezet. In paragraaf 4.2 wordt onderbouwd of als gevolg van het voorliggende voornemen onderstaande verbodsbepalingen worden overtreden en of er noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing. (De verbodsbepalingen genoemd in lid 3 en 5 zijn niet aan de orde bij vleermuizen.)

Artikel 3.5 Wet natuurbescherming - Europees beschermde soorten

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

4.2 Toetsing resultaten onderzoek

Verblijfplaatsen

In de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 4) is het verboden om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen. In het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van beschermde vleermuizen vastgesteld. Er zijn vanuit het gebouw geen invliegende of uitvliegende vleermuizen waargenomen en er is geen zwermgedrag waargenomen. Om deze reden zullen er als gevolg van het voornemen in het plangebied (sloop van het gebouw) geen verbodsbepaling worden overtreden. Om deze reden is er in het kader van de Wet natuurbescherming geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming.

Foerageergebied

Foerageergebied is beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen (een indirect effect). In dat geval zou er sprake zijn van het overtreden van artikel 3.5, lid 4 van de Wnb. Echter, het plangebied wordt niet intensief gebruikt als foerageergebied. Er wordt door het voornemen geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen aangetast. Er is in de omgeving voldoende foerageergebied aanwezig om de functie van de verblijfplaats(en) te behouden. Om deze reden is er geen sprake van het (indirect) overtreden van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.5 lid 4.

Vliegroute

Een vliegroute is beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Indien een dergelijke vliegroute zou verdwijnen zou sprake zijn van het overtreden van artikel 3.5, lid 4 van de Wnb. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke intensief gebruikte vliegroutes aangetroffen. Effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen worden uitgesloten. Om deze reden is er geen sprake van het overtreden van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.5 lid 4.

Concluderend kan gesteld worden dat gezien het bovenstaande de Wet natuurbescherming geen belemmering vormt voor het voorgenomen Bestemmingsplan.

5 Conclusie

5.1 Conclusie

Uit nader onderzoek conform het Vleermuisprotocol 2017 blijkt dat binnen het plangebied geen essentiële functies van vleermuizen aanwezig zijn. Vleermuizen vormen geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van voorgenomen bestemmingsplan wijziging.

5.2 Advies en vervolgstappen

Een ontheffing inzake de Wet natuurbescherming is niet aan de orde. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient echter altijd rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht en broedvogels.

6 Bronnen

Antea Group, 2017. Natuurtoets Studiegebied KVL-terrein te Oisterwijk. Definitief 26 april 2017.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Versie 1.0, juli 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

Overig:

NDFF

www.globespotter.cyclomedia.com

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Nader onderzoek vleermuizen

KVL-terrein Oisterwijk

projectnummer 0406884.00

6 december 2017 revisie 00

Gemeente Oisterwijk - Ruimtelijke en Maatschappelijke Ontwikkeling

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 6 20606920
E. jeroen.buijks@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.